

Sicut uero ipsi ex cogunt. Ratio autem accedit uni parti, legum bonarum norma respondentis, scribit & horitur ad obedientiam legibus praefandam. Hec ita se habere grauiissimo Beati Pauli testis monio, probat Eusebius.

Sibi ipsi autem contra seipsum pugnae est tanquam contra hostem, aut quomodo dicimus hostes Athentenistae, enim ut Atticum uolo dicere.

Quod peccatorum anima est causa. Cap. XIX.

DECIMO AUTEM LEGUM: Necesse est, inquit, tam uitutem quam uitio rum causam esse animam, quod Mosaico illi consentaneum est: Si anima peccauerit, & si anima delictum fecerit.

Scholia in Cap. XIX.

ANIMAM esse causam eorum, que recte vel contraria faciunt homines, non corpus (quod opus est animae est, & propter peccatum in anima huius interitus est obnoxium) Plato affirmit. Testimonium quod ex libris Moysi adducit Eusebius, non plane quadrat huic instituti disputationi, cum de toto homine loquatur Moses, & cum ratiōne & oratione & parte præstantiore, animam uocet.

De uero philosopho. Cap. XX.

CVM IN HEbreas scriptura de studio uero ergo philosopho dicatur: Bonum est uiro, si tollat fūgum in iuuentute sua: sed debet ipse solus, ac tacebit. Cumque diuinī prophetā ac sublimi philosophi in montibus atq[ue] p[er]luncis degerint, ad solum Deum mentem erigentes: audias quemadmodum etiam Plato hunc uitendi modum comprobauit, dicens. Qui præcipui in philosophia sūt, ab adolescentia etiam ipsam uiam, qua in forum abducit ignorantēs nec ubi curia, aut communis aliis conuenienti locis sit, scīunt. Leges autem & decreta nec scripta uiderunt, nec audierunt: fidelitas & magistratus, cœtus & cœnas ne sōmōni quidem uiderunt. Si bene autem aliquid aut malè à uiris vel mulieribus in ciuitate factum est, nō minus eum fugit quam maris harenas: qua omnia ita nescit, ut nec nescire se quidem sciāt. Non enim hæc fugit, ut melior uideatur, sed ut sit. Quare si etiam corpore in ciuitate sit, mens tamen omnia haec contemnens, super terram uoluit, ut est apud Pindarum. Quomodo id dicitur Socrates, inquit, cum Threſſa quidam Thalem coelestia respicientem, quia cogitatione occupatus in puite deciderat, reprehendisse dicatur, quod dum coelestis quereret, quia ante penitentias sunt, non uideret. Hoc, inquit, scīomma in omnes philosophos dici potest. Verēnamq[ue] qui recte philosophatur non solum ignorat quid uicinus p[ri]mū d[icit]ur, sed penē si homo est aur[um] pecus, non animaduerit. Quid si homo, & quid præcipue hominem facere conueniat, id uero diligentissime quārit. Quare d[icitur] charissimum Theodore, si quando huiusmodi philosophus in iudicio, uel alio loco publico loqui de rebus istis hominum cogitur, risum omnibus preberet: & in difficultates, quoniam inexpertus est, quasi in puite incidit. Proprium enim sibi est, neminem conuicis petere: & in laudationibus cum non sicut, sed uerē ac ex animo dicere uideatur, leuis quidam atq[ue] insanus uidetur. Si regem enim laudari aliquem audiuerit, agasōnem aut bubul cum laudibus effteri arbitratur: quod si mille iugera terræ possidere aliquem audiuerit, parua haec dicit, qui uniuersum orbem cogitatione complecti confueuit. Valde autem etiam illos contemnit, qui se genorosos prædicant, & auos, proauos, atauosq[ue] suos in medium adducuntamentum ipsorum ideo spernit, quia uniuersum hominum genus cognoscere nequeunt. Auos enim & progenitores innumerabiles singuli habuimus: quorum alii diuites, alii pauperes, alii reges, serui, barbari, Græciq[ue] fuerē: ideo rident quod in quinque aut uiginti progenitorum genealogia nonnulli gloriantur. In omnibus igitur istis uetus philosophus uulgo deridetur, & modo superbis,

modo

*Tibren. 3.
Platonis in
Theatrica
uerba.*

modo rerum humanarum ignarus putatur. Et paulo post: Si omnibus inquam d[icitur] Socrates, ut mihi persuaderes, maior pax, & pauciora mala essent in hominibus, non est possibile d[icitur] Theodore, inquit, mala omnino ab hominibus auferri: non enim apud deos, sed apud mortales necessario, & in hoc loco ueriantur: quamobrem toto animo conari debemus hinc illud transtire. Transitus autem & fuga terrenorum, est imitatio Dei, quantum homini posſibile est: imitatur autem Deum iustitia, sanctitate, prudentia. Sed non est, inquit, facile persuadere multis, ita se ista habere: sed nequitiam fugiendam, uitutemq[ue] lequendam putantur non rerum ipsarum gratia, sed ut bonus uidearis. Hæc, inquam, aniles fabula sunt: ueritatem altius nos exponamus: Deus nullo modo iniustus est, sed quād maximē iustissimus. nec est ei similis aliiquid, quam si quis nostrūm iustissimus sit. Quare Dei cognitio sapientia Dei cognitio est, & uitrus uera: ignotor uero ruditis est, & nequitiam manifestatio. Quæcumq[ue] autem alia dicitur sapientia, uideatur quidem, sed non est. Nam quæ in rebus ciuitibus, est onerosa: quæ uero in artibus, fabriliis. Quicunque igitur iniuriantur, sapiens propter astutiam suam dicendus non est: ignorat enim quod minimē ignorare oportet, quantum iniustitia detrimenū afferre soleat, non quod ip[s]i detrimenū putant vulnus uel mortem, quæ patiuntur etiam qui nihil iniuriantur: sed quod effugere iniuriantibus impotabile, apud scripturam etiam humana uniuersa hæc sapientia stultitia nominatur. Scriptum est enim: Perdat sapientiam sapientum, & intellectum intelligentium destruant, ubi sapiens, ubi conqueritor huius seculi: Quod autem qui uere ac secundum Deum philosophantur, nihil prauis sapere debet, inde discimus, quia non ea quæ uidentur, quæ temporalia sunt: sed ea quæ non uidentur, quæ aeterna sunt, considerare iubemur. Nequitiam autem in terris & in hac mortali uita convolui, diuinus sermo affirmat. Redimentes tempus, quia dies mali sunt. Et, sufficit diei malitia ipsius propheta etiam dicit. Quia furtum, & adulterium, & caedes fusa in terram sunt, & sanguinem sanguini commiscant. Ad Deum autem hinc fugiendum esse Moses ostendit: Post Dominum Deum tuum ambulabis, & ipsi adhærebis. Imitandum quoque Deum esse significat, dicens: Sancti sitis, quia Dominus Deus noster sanctus est. De iustitia uero Dei David clamat: Iustus Dominus iustitiam dilexit. Idem diuitias contemendas esse docuit, dicens: Diuitia homo, & cum multiplicata fuerit domus eius. Quoniam cū interierit, non sumet cum eo omnia. Principatus etiam hominum non multi facere monet, cum dicat: Nolite confidere in principibus, in filiis hominum, in quibus non est fatus. Exiit spiritus & abiit in terram suam, & in die illa perdentur omnes cogitationes eius.

Scholia in Cap. XX.

QUAMADIUDEM Sacre littere filios lucis hortantur, ut omnis terrenus & caducis rebus, celestia & eterna bona querant & expetant, ac se totos ad Christi Iesu unitationem componant, unde etiam fit, ut illis filii huius feculi prudentes fini in sua generatione: ita etiam Plato uerum philosophum describit, cumq[ue] occupatione uite humane ignorantiarum, sublima & perpetua, mente sua conformati, doceat. Fieri enim non potest ut utrig[ue] rei, studijs uidelicet & occupationibus hominum, & contemplationi rerum pulcherrimarum, una idemque homo operam dare queat. Qui ergo ferio Philosophatur, omissa cura de rebus nibili, aut etiam operis, non antea utilibus ad studium Philosophie, tamen in consideratione rerum maximarum ueratur, terrena despiciat, divina magnificat, uulgi flilia de se iudicata non moratur, totus est in imitatione Dei, de qua præclare Plato in Theatrido in hunc modum diffidit: quod si in rerum terrenarum d[icitur] ueritas, & in rebus divinis d[icitur] ueritas, in rebus ueris, & in rebus ueritatis, in Dei etiam cognitione, sitam esse sapientiam, idem Plato paulo post radical, cum dicit: ueritas uero, ueritas, ueritas, uero uero, uero uero, uero uero.

R 3 evagius

ιαρχεῖς. οἱ δὲ ἀλλοι πλεόντες τοις δικαιοσύνης σοφίαις μὲν πολιτικαῖς πλεονεκτοῦντες φίλοι καὶ τοῖς χρυσοῖς βάναυσοι. Κeterum quid de sapientibus huius seculi & eorum sapientia, quam Eusebius noster & Cyprianus & Ambrosius vocat salutendum sit, docet Spiritus sanctus in testimonijis Esiae & B. Pauli, que in fine capituli adiecit auctor.

I Inuitantur igitur & nefanda dicenti aut facienti, maxime conducit ne permittatur callida a malitia esse. Letantur enim probro & putant audire non quod nuge sint, onera terre sed tales sires qui Reip. salutares esse posunt.

Quod nonnunquam falso uel pharmaco ad utilitatem audientium, utendum est. Cap. XXI.

Non autem, inquit Plato, alienum à grauitate sua legislator putabit si falso aliquid ac ferè inepite ad utilitatē iuuenium dicere, maxime si quod solidum enim & praelatum quiddam, ô hospes, est ueritas, sed non ita facile plerūq[ue] persuadet. Innumerabila huiusmodi uerba sunt in scriptura, utputa, quando penitente Deum, aut dormire, aut irasci, aut alijs perturbationibus ferri scribitur: quæ quamvis altius interpretata, non procul à ueritate sint: uerba tamen ipsa uel terrendo, uel perculendo non nihil pro sint illis, qui altiorum uertigare sensum nequeunt.

Scholia in Cap. XXI.

Cum modis omnibus, iuentus ad iustitiam & diuinum uirtutum amorem studiumq[ue] excitanda sit, non ab eiusmodi est Platoni in ἡγέθει πόστον τοῖς νεοῖς. Causam hanc redditis, quia esti ueritas stabilis & preclara est, non tamen facile omnibus persuadet, sepe etiam diuinum partit, ut dicit Comicus. Fabula autem ingenio confite, suam in persuadendo, & gratiam & uim habere uidentur. Necio autem, quam pluicier Eusebius noster, ea que in scripturis καὶ τὸν ἀνθρώποντος θεόν deo dicuntur, cum Platonica docendovaria, comparauerit. In Politij constituentibus fortasse minus periculi est, si quis fabulis ludat, quod fecisse Numam Pompeium Regem Romanorum, plater eius autem imprimis gravis, refutatur. At cum de uera Religione, de cultu & agnitione Dei docendi sunt homines, fabulis locus nullus est.

Quod omne genus hominum ad ueritatem uocandum est. Cap. XXII.

Recete in superioribus Plato inquit, uiros & mulieres, liberos & seruos, iuuenes & senes, sic disciplinam ciuilem, ut dictum est, amplecti oportere, ut nunquacce cestent uarijs modis atq[ue] carminibus, quæ diximus decantare. Et in quinto de Republica: Nihil inquit, ô Theodore ad gerendam rem publicam pertinet, quod ad mulerem, quia mulier, non pertineat: aut ad uitrum pertinet, quia uir. Sed cum una natura utriusq[ue] animalis sit, quae ad uitrum natura, hæc ad mulerem etiam natura pertinet. Est autem in omnibus imbecillior uiro mulier. Vtrum igitur uiris omnia, muleribus uero nihil concedemus: non recte inquam. Recete, inquit, dicens: nam mulier alta medica esse potest, alia musica, alia ad utruncq[ue] inepita natura. Similiter alia bellacosa, alia non: alia philosophia, & alia non: alia magna animi, & alia pusilli mis: & alia ad custodiendam ciuitatem nata, alia non, sicuti & uiri. Eadem enim est utriusq[ue] natura, præterquam quod altera imbecillitas, & altera robustitas est: quare similes natura mulieres ad cohabitandum, simulq[ue] tempublicam gerendam uiris dantur sunt. Decet enim ut natura similes potius quam dissimiles conuentant. Hæc re ipsa apud ludos facilitat cognouimus. Doce enim eorum historia nonnullas mulieres uirtute atque prudentia ciuitatem ab hostibus liberasse. Doctrina quoque nostra omne genus hominum tam uirorum quam mulierum, liberiorum simili & seruorum, Græcorum aliquoties ac Barbarorum, partiuorum ætate, ac senium, in hoc diuino ueroq[ue] philosophandi genere nostro libenter suscipitur.

Scholia

Cuiudem disciplinam omnium etatum & ordinum hominibus, inculcandam & prescribendam esse, nec ab administratione Reipub. Mulieres generosas arcendas esse, Plato censuit. Cuius sententiam Eusebius probans, meminit eam Matronarum, que in Hebreorum gente Reipublice gubernacula tenuerant & feliciter rexerunt. Verum haud scio an valeat consequentia. Quedam Heroïce Matronæ Rempublica administraverant apud Hebreos: Ergo ut à uiris, ita quoq[ue] à Mulieribus, admixta fronda est Reipub. Nos potius à simili argumentantes, dicamus: Sic Paulus mulierem in Ecclesia loqui uetus, & domi maritum interrogare & in silento discere, rem familiarem administrare & τελεσθεῖν uult: ita quoq[ue] ab administratione rei publicam remouende sunt Mulieres. Non autem locutus est virginibus & Matronis, que propter generis nobilitatem, & successionem, sedent ad gubernacula & Politijs preuent, sed ge priuato virorum hominum coniugibus, filiabus, iudicis, quæ obediunt re legitimo Magistratui, non imperare (nisi contra decorum γυναικοκρατούμενος uideri uelit)

Quod etiam de Salomonis Parabolis Plato multa accepit. Cap. XXIII.

In Parabolis Salomonis memoriam iusti laudibus efferti, & nomen imm. piorum extingui, breuiter atq[ue] commode dicitur. Similiterq[ue] dictum est, Proverb. 10: Ne beatum aliquem putas, ante quam moriaris. Audi ergo quomodo haec ipsam rem latius in septimo de Legibus posuit Plato: Quicunq[ue], inquit ciues præclare laborioleq[ue] aut animo aut corpore gessierint, legibusq[ue] semper obtemperantes fuerint, laudibus post mortem efferti oportet: uiuos enim laudare, antequam, è uita exirent, ac bonorum operum finem imposuerint, tutum non est. Hæc non de uiris solum, uerum etiam de mulieribus intelligendum censeo. Diuitias atq[ue] paupertatem ne mihi des, in Parabolis Salomonis dixit. Plato quoq[ue] in tertio de Republica: iam diximus, inquit, quæ ciuitates ac magistratus ciuitatis diligenter pellere semper debent, curareq[ue] ne aditum in ciuitatem habeant, quæ ista, inquit, sunt: Diuitia, inquam, & paupertas: altera namq[ue] delicias, otium, & factiones afferunt: altera illiberalitatem, malignitatem, & factionem. Malignitatem uero appello operationem infamem. Moles in legibus, patre atq[ue] matre, scriptis, uuntusq[ue] timeat. Et alibi dicitur: Honora patrem & matrem, ut bene tibi fiat: quæ ambo in Libro de Legibus Plato coniunxit: Vnusquisq[ue], inquit, nisi mente captus sit & timet, & honorat parentum precios, quas nouit multis & saepè impletas esse. Et rursus: Seniores re & uero uniusquisq[ue] uereat: & si ultra uigintianos Mas aut foemine excedunt, tanquam parentes honoret.

Scholia in Cap. XXIII.

De encomiis defunctorum, eadem que Salomonis, Platonis quoq[ue] sententiam fuisse, Eusebius us monet, nullam legum distinctione facit. 2 Salomon precatus est, ne diuitias & paupertatem Dominus ipsi daret, eo consilio & fine ne in securitate Epicuream, sel in desperationem incidet: Plato etiam dicitur: eis & operam censuit ne in Repub. πλάνα τοῖς τοις τοις πατέρες regnarent.

3 Moses, Parentes honorando & timendos censuit, in qua sententia Plato quoq[ue] fuit. Ex his patet que

si diuinorum legum & Platonicas sententiarum harmonia.

De servis. Cap. XXIII.

Cum Moses Hebraum Hebreo seruire indecens duxerit: & si accideat, septimo anno, liberum emitti iussit: Plato in libro de Republica, Græcum Græco seruire prohibet, dicens: Nec Græcum seruum habetas, & ceteris Græcis similes facer consulassisti enim ad Barbaros Græcia uera facultis à seipso abstinebit. Nemo, inquit Plato, fines atq[ue] terminos terræ moeat, nec domestici, nec ciuiis, nec uicini: putauit enim ita illud intelligenti: Nō transgrediar terminos antiquos quos posuerat patres tui. Qui cunctis autem, inquit, fines transgressi uicini arauerit agros, damnum restituat: impudentiæ autem atq[ue] illiberalitatis poenas det, duplumq[ue] loco suplici ei deponat, cuius agrum arauit.

Scholia in Cap. XXXII.

LEx Mose de servis Hebreis, anno septimo dimitit deo, et de terminis antiquis non transferendis, plane congruit cum sanctionibus Platonis, que precipitum, ne quis Grecum hominem seruum habeat, cum Barbari potius in servitutem redigendi uideantur, utne qui quis tuus tuus es opere, et si uir te mutet. Ut autem Charitati Lex Moysi de servis Hebreis pulcre respondet, ita sanctio Platonica, Grecorum ambitioni, accommodata fuisse uidetur.

Legum Moysi & Platonis confessio in quibusdam. Cap. XXXV.

PAtris, inquit, peccata non luant filii: nisi quis mortis supplicium aliqui debet: hoc autem non ad filium aut nepotem solum, sed usque ad propnepotem procedat. Hoc apertissime inde traxit, qui reddit peccata patrum filios usque ad tertiam generationem. In furto quadruplū reddit uulsum Moses, si a occidere aut uendiderit quæ furto ablata fuerunt: sin autem quodcumque animal sit uitium apud aliquem reperiatur, duplum reddit uibet. Et Plato, Vna, inquit, lex de furto ponatur: duplum enim reddit parebit. Si autem reddere non habet, uinculis teneat quo usque aut reddat, aut aduersarium placet. Cum Moses scripsit, non esse homicidiam eum, qui furem perfidem tem prehensum interficerit, congruerent Plato dicunt nocte furrem interficere licere: innocens quo usque sit, inquit, qui spoliamentum interficerit, 2 Si uero, inquit, brutum aliquod animal hominem interficerit, exura urbe interficiatur, nisi in certamine id factum sit. Moses uero: Si cornu, inquit, taurus uitum aut foemina nam percussit, atque interficerit, lapidibus interficiatur: carnes eius comedantur: dominus autem eius innocens erit, cum prophethica scriptura dicat: Ecce domus Israel, ô filii hominis, permixti omnes sunt æri, stanno, plumbu & ferro, in medio camini argentum permixtum est. Ideo hæc dicit Dominus: Quoniam facilius omnes mixtura una, ideo ego susecipiam uos, sicut suscepitur argentum, & æs, & ferrum & plumbum, & stannum, in medium camini, ut suffletur in eo ignis, & in fundatur. Persepe quomodo Plato totum hunc locum intellectus, & quasi fabulam expofuit. Audiatis, inquit, fabulum: omnes qui in eadem ciuitate uitium sumus, fratres sumus: sed cum Deus nos fingeret, autrum cum illis misericordia, qui ad gubernandum apti sumus: argentum autem cum illis, qui armis ciuitatem defendunt: et illi honore digni sumus: ferrum autem & æs agricolis, & alij opificibus infundit: hæc nonnumquam alterum ex altero sunt. Nascitur enim ex auro argentum, & ex argento aurum. Magistratus igitur Deus præcepit, ut magnam diligentiam habeant: si quis degenerauerit ab auro in argen- tum, aut ex argento in peiora: nullo modo agnoscant, sed natura congruentem honorem, i.e. opifices aut agricolæ deducant. Quod si à peitoribus argentum aut aurum productum sit, honoretur iste, ad conuenientem quæ locum argenti aut auræ consendat. Hoc maximè omnium feruandum est. Cum enim ferum, aut as ad regendum peruenierit, tunc ciuitas defruetur, cum prophetica scriptura ad prælules populi dixerit: O pastores Israel, an pastores se ipsos paſcent? nonne oues paſcentur pastori bus? Ecce lac de uoratis, pingue ouem occiditis, uelleribus indumenta conficitis: oues autem meas non paſcitis, nec quod perierat quæ ſiuifitis, nec fractum alligatis, nec errantem reduxitis. Plato in primo de Republica sic ista interpretatus est: Nunc, inquit, Thrasymache illud dicendū, i.e. pastoris esse, pingues quām maximē potest pecudes reddere. Tu autem diebas non ad ouim utilitatem, sed ad suam iſtud libelle faciundum, quasi ad opes, aut ut maioris ueniat oues paſceret. Non eſſet autem hoc modo pastor, sed heluо quidam aut auarus. Pastor autem ille eſt, cui nil cura aliud eſt, quam ut optime opus suum faciat: opus autem suum paſceret eſt. Quare fateri oportet, principis quoque opus eſſe, non alterius utilitatem considerare, quam subdit, cum in ſcri- ptura

Hier. 10.

22. et 23.

ptura feratur. At timore tuo Domine in utero concepimus, & parturimus, & peperimus spiritum salutis. Socrates apud Platonem in Theæteto sic imitatus est: Qui mecum, inquit, ueluntur, idem patiuntur quod parturientes. dolonibus enim partus ac dubitatione replentur, multoq; magis quam mulieres parturientes exagitantur, quemquidem dolorem partus excitare & fedare ariſ mea facile potest. Ezechiel scribit: Et uidi, & ecce uentus turbinis ueniebat a aquilone. Ac paulo post: Et in medio eius similitudo quatuor animalium, & aspectus eorum, similitudo hominis in eis: & quatuor facies unius. Similitudo autem uultus eorum facies hominis, & facies leonis à dextris ipsorum quatuor, & facies uituli à sinistris ipsorum quatuor, & facies aquila à dextro ipsorum quatuor. Quæ Plato imitatus sic est: Imaginem, inquit, animi fingamus talem uidelicet, quales apud prisca natura quædam facies narrantur. Chimaera scilicet, Scylla, ac Cerberi, dicuntur, inquit, haec. Finge igitur unam quidem idæam uaria feræ atq; multiplicis, que domescarum capitæ, & sylvestrium ferarum habeat. Difficile, inquit, est quod fin geret uolo, sed tamen, quia facilis oratione, quam cera fingimus, progediamur. Altera ergo idæa leonis fingatur, & postremò hominis. Coniungatur deinde sic in unum, ut hominis imago extrinsecus complecti catena uideatur: ut oculis hoc animal cernit, consimiliter cum eam solummodo uideat, & interiora lateat hominæ solummodo esse putet. His ita facta iniustissime faciet, & inutiliter consulens, qui dicit leonem & cateras feras nutriendas esse: hominem autem fame sic denerandum, ut facile feris ducatur: ipsasq; feras non esse ad amorem reducendas, sed incitandas potius, ut inter se pugnantes, alia aliam deuoret. Is autem iustissime simul atque utilissime conulet, qui dicit: dandam esse operam diligenter, ut animalis huius compliciti, ac multiplicis principatum solus teneat homo: & quasi agricola, quæ mansuetæ sunt, moderate nutrit: immanes autem feras leonis uiros uulsi domet.

Scholia in Caput XXXV.

DE peenis parentum & filiorum in tertiam & quartam generationem, de furti restitutione & pena, de boue corrupta, & dem leges Moses & Plato tolerant. Frequenter etiam ijs paradigmatis, de Metallo, Peſtis, Parturientis sciemam doloribus, id est animalium, que in sacris literis pafum occurunt, Plato usq; ejus, leges pariter & exempla sacra probans.

1. Moses ait: si furto quis abſulerit uitium aut ouem, & occiderit eam aut uendiderit, quinq; uitios reddit pro uitulo, & quatuor oues pro oue.

2. Si uero iumentum aut animal aliud aliquod occiderit aliquem, nisi si quid in certamine publico tanta le quid acciderit, persequantri occisi cognati cedem.

3. Non si pastoris diligenter custodiare, sed paſcere oues quatenus pastor est, non ad commodum ouium recipiuntur, sed.

Quod in duodecim tribus ciuitateni suam indeorum imitatione Plato

dedit. Cap. XXXVI.

IN duodecim tribus iudeorum genus diuīsum, nemo ignorat: quem diuīsum numerū ciuibus suis Plato attribuit, dicens: In duodecim quam et qualiter fieri potest, uniuersa regio partes partiat, & forte una tribus una pars polis ideat, & duces singularem tribuum eligantur.

Scholia in Cap. XXXVI.

REpublica Iudaæitica diuīſ ſuit in XII tribus, Ruben, Symeon, Levi, Iuda, Issachar, Zabulon, Gad, Afer, iſeph, Manasse, Ephraim, Beniamini. In totidem iusta moxq; την χοραν diuīdi & singulis tribū apsignari unam, cui preſtit ταξιδευον. Plato uoluit. An imitari Plato iſraelites voluerit, non liquet.

Educes.] Defini hec uerba: φυλακὴ δὲ μιᾷ ἡσθι μανίᾳ ἐπικληθεῖσσι, κατ' ἑκατὸν ταξιδευτῶν τοῖς οὐρανοῖς την φρονεῖσας, οὐαὶ φύσι φύσι τε τελευτῆς την προβολαῖς, μὲν τε αὐτερντας σπαθὺς διδέκα, ἔκεινοι φύλαι ταξιδευον.

R. 5 Quod

Quod situm urbis Iudeorum secutus est. Cap. XXVII.

Prisci ludzi Metropolim suam diuino consilio longè à mari in montibus considerunt, i Plato quoq; quam in Legibus condit urbem, in simili Hierosolymorum loco eum constituit, ut uideatur ad urbem Hebreorum respiciens uerba composuisse. Ferme namq; inquit, ô amici, octoginta stadijs à mari aberit hæc ciuitas, portumq; habebit quæ optimum, & agros, regionemq; secundissimam: cauebitur autem, ne alla ciuitas prope nimium sit. Maritimam enim condere non debemus, né alienis moribus uarijs ut libusq; faciliter corrumperatur. Cum autem octoginta stadijs distet à mari, portus faci optimè sit, nec utilite, iucunditateq; maris omnino priuatur, nec ita facile moribus alienis repleta nequitiā fovebit.

Scholia in Cap. XXVII.

Vrbem, quam sue Politie destinavit, ita descripsit Plato, ut Hierosolymorum ciuitatem descripsisse uideatur. Ex eo colligendum, quanti tam urbem, Iudeorum Gentem & leges sicer. Cum Iudeorum olim regia Metropolis longè à mari abfuerit, & in mōtibus condita fuerit, & frumentum terram habuerit: & Plato talen aliquam debere esse ait, tanquam ipsi in Legibus condit.

De Providentia. Cap. XXVIII

Prudentia
diuina af-
fertio ex Pla-
to.

Vnde此 autem de Legibus omnium rerum ministrarum etiam curam & gubernationem Deo creatori attribuit: impietasq; crimen illos accusat, qui non agi, gubernari cōomnia diuinitus putatis: Primum enim inquit, Deum iam ambo conceditis, uidere, audire, scireq; uniuersa, nihilq; ipsum penitus effugere, atq; latere posse. Eſt ne ita, inquit, an alter: Ita prius. Quid porro, postne Deum omnia concedimus, an contra: non est negandū, inquit, omnia Deo possibila esse: optimum autem esse omnes cōcorditer iam concessimus. Nonne igitur delicia quadam ocioq; permicio, teneri Deus uidebitur, sic cum polsit & sciat, uniuersum gubernare negli git: Rectissime id abs te dictum est, inquit. Deum igitur putare debemus quanto melior, potenterq; carteris est: immo uero potentissimus, atq; optimus, & sapientissimus omnibus simul prouidere. Non enim has est aliter omnino opinari, falsumq; omnino est, non habere curam artificem his de rebus quas artificio suo efficit. Et post pauca: Nulla, inquit, mundi pericula Dei prouidentia effugit: nam cū pars totius gratia, non totum partis fatum sit, nullus penè totum gubernat, nisi parti quoq; prouideat. Et post ali qua: Nec enim neglexeris recte faciens, nec si in profundum terræ deueneris, aut si in celum euolaris: sed supplicio congruentia uexaberis, aut hic, aut apud inferos: quod mihi de illis etiam dictum putato, quos tu, quoniam magnos de patruis scelere quodam euasisti uideisti, à miseria in beatitudinem uenisse dicebas. Hæc nonne similia illis sunt? Quo ibo à spiritu tuo: te ubi à facie tua me abscondam? Si ascendero in celum, tu illuc es: si descendero ad infernum, adest. Si sumpero penas uentorum, & habitauero in extremis maris. Etenim illuc manus tua ducet me.

Scholia in Cap. XXVIII.

Ex potentia, sapientia & bonitate Dei, recte collegit Plato Mundum & res que in eo sunt uniuersas, non cū uoluī & confundis, sed calefī tū ἡ προνοίᾳ Architetti & Demiurgi sapientissimi administrari. Frustra etiam sceleratos cogitare, de uitanda ultiōne diuina, que lenio procedens grādu, tarditatem supplicij gravitate pene compensat, idem Plato indicauit. Hæc Platonicæ congruant & gregie sacrī literis.

ARGYMENTVM IN LIBRVM XIII.

Eusebij de Preparatione Evangelica.

VAP sunt partes libri decimtertiij. Vna, dependens à superiorē *τὸν οὐρανόν* Philosophis Platonis & Hebraic Theologij, in qua disputat, de mythologis Poetarum, de Deo quod is autor malū nō sit. de codem quod sit *ἄρπατος*, de non mutanda uera sententia de Dijs, etiam si capitulū periculum subeundū sit, de uiris fortibus qui etiam post funera patrie profunt. De his agit in 7 primis capitibus. Altera complectitur accusationem Platonis, cuius hæc capita sunt.

1. Quod de Dijs in bonam & malam partem scripsit, & ex codem ore calidum & frigidum deponit. 2. Quod demones ingentis confignoscunt, eos in duos ordines parum scitè diuisit, quorum alter eorum est, qui *τὸν φύσει* malū funt, alter autem eorum, qui natura boni sunt. 3. Quod prodigiūlū commentum *τοῦ μετεπένθωσεν* non ueritatis est proficeri. 4. Quod cœlum & quæ in eo sunt corpora, in numerum Deorum retulit. 5. Quod indigna uiro graui, de Mulierum exercitijs & communione, in legibus lansit.

Quod Plato Gentilium deos continebat. Cap. I.

ED abundē iam ut puto, Platonicam philosophiam quasi Hebraicorum in lingua Græcam esse translatam demonstratum est: tunc reliqua persequamur. Primum igitur considera, quomodo patram de dijs opinionem tanquam falsam redarguebat, hoc modo scribens in Timæo: Sed de aliorum daemonum, atq; *Ογον* nra deorum generatione scribere maius est opus, quā humeris nostris ferre rationibus possumus: quare his qui hæc tradiderunt credere debemus: qui cum à dijs deo fides orti sunt, & parentes fuos qui sint, optimè teneant, nullo modo falluntur. sit adhibēda. Quare quamvis nec necessarij, nec uerisimiliter dicant: tamen quia rem sit, ac enarrant, equum est ut eis fidem adhibeamus, legi obtemperātes. Quare secundum priscorū instituta, genealogia deorum terminetur: credantur Cœli & Terræ filij Oceanus & Theus fuisse, ex quibus Phorcij, Saturnus, Ops, & alij quā plures natū sunt: à Saturno autem & Ope, lupiter, & luno. Primum igitur deorum nepotes poëtas appellans, deride re mibi deos uideatur, non ideos, sed homines nepotibus eorum natura similes fuisse offendens. Deinde theologos ipsos, quos deorum nepotes appellauit, uhementer carpere uideatur, cum inferat, quamvis absque necessaria, immo uero uerisimili demonstratione dicant. locari autem uideatur dicens, quia ipsi probè progenitores cognoverint suos: & quod impossibile sit, deorum filii non credere prater lentitiam autem animi sui, deos appellasse manifeste ostendit: quia ut legem patram uidelicet sequeretur, ita dixisse fatetur. Quæ omnia ita esse facilius cognosces, si audias quomodo clara uoce theologis gentium omnes his uerbis in Epinomide reprehendat: Theologiam ergo, inquit, & universi productionem, quoniam male maiores nostri de his tradiderunt, suscipere melius est, ac ita defendere, ut aduersus impios dicere nihil timeamus. Lure autem maiorum theologiam contemnamus esse in secundo de Republica docet, ubi de poëtis & theologis, & gentilium dijs his uerbis uitit, quæ diligenter quælo animo uolus: In maioribus, inquit, minoribus quoque uidebimus: oportet enim candem esse naturam, & idem posse maiores atq; minores. Nonne ita tibi uideatur? Videtur, inquit, sed non intelligo quos tu maiores appelles. Eos, inquam, quos Heliodus atque Homerus, ceterique poëtae nobis tradiderunt. Omnes namque poëtae fabulas componentes, falsa hominibus & cecine- tunt,